

VLADIMIR GAJŠEK

NARRANONIMOUS

ob problematiki bolezni odvisnosti in zasvojenosti z drogami

Stevie Nicks

© Vladimir Gajšek, vse pravice pridržane.

© INTELYWAY, elektronski spletni medij za širjenje umetnosti, razvoj kulture in napredek ustvarjalnosti: - knjigo lahko svobodno prenesete in shranite na računalnik, lahko jo natisnete, kolikokrat želite;

VLADIMIR GAJŠEK

NARRANONIMOUS

ob problematiki boleznj odvisnosti in zasvojenosti z drogami

Kot vse kaže, pristojna ministrstva skrbijo zakonito za podtalno kot družbeno pogojeno obvladovanje, ob brezposelni mladini, vzgojeni v tovarišijski osnovni šoli "iz navade" komunizma, pa povrh posredno za širjavo drog. Zakon o preprečevanju uporabe prepovedanih drog in o obravnavi uživalcev prepovedanih drog že v splošnih določbah določa ukrepe za preprečevanje uporabe prepovedanih drog in obravnavo uživalcev *prepovedanih drog*. Ukrepe, ki zajemajo informativne, zdravstveno vzgojne in svetovalne dejavnosti, zdravljenje, socialno varstvene storitve in programe za reševanje socialne problematike, povezane z uživanjem prepovedanih drog ter spremljanje uživanja prepovedanih drog, izvajajo pristojna ministrstva, ki jih je kar šest, ko se povezujejo med seboj ob obvladovanju slojev v narkomanskem podtalju.

Nihče od odvisnikov ali med zasvojenkami z "drogeraštvom" se ne more rešiti sam ali zase, niti sam zase, čeprav zdravi sebe – a le tako, da prosi in poišče pomoč. Stvari, ki so za odvisnike itak pretežke, naj opustijo ter se preusmerijo vsaj k Bogu in molitvi. Bog zdravi tudi ateiste, narkomanske odvisnike, le da pridejo v območje, kjer prevladuje dejavna ljubezen in medsebojno razumevanje ter zahteva, da se iz negotovosti sčasoma poraja terapevtska gotovost.

Zdravljenja bolezní odvisnosti bolj kone ni mogoče razumeti samo tehnično-zdravstveno ali racionalno ter racionalizirano. Človek v bolezní odvisnosti, ki so/ deluje v terapevtski skupini ali skupnosti, potrebuje več kot zgolj racionalizacijo ali golo ter teoretsko znanje ali več od obrazložitve medicinskih oznak same bolezní.

Okolja, v katerih se pojavljajo dejavniki tveganja, so lahko družbeno navidezno urejena, čeprav se vedno pokaže čustvena nestabilnost, občutek zapostavljenosti, izguba samospoštovanja, obenem tudi dostopnost do - prepovedanih - drog ali celo njihova prikrita ponudba. Kjer je dostop do opojnih sredstev preprečen in onemogočen, tako da so - prepovedane - droge tako rekoč nedostopne, kjer družina poskrbi za medsebojno preverjanje mladostnika s starševsko avtoriteto ljubeče in z razumevanjem, kjer se ne dovoljuje stališče šolskega obveznega (po)socialističnega samoupravljanja s primernimi vzgojnimi prijemi in učnonačrtno, tako da ni zgolj razredne brezobzirne tekmovalnosti ali razvrtosti ter zdivjanosti, kar se lahko tudi kdaj dogaja, kjer je gojena mladostnikova odgovornost, delavnost, osebna in oblačilna nega, je gotovo manj možnosti, da bi se s takimi dejavniki zaščite lahko prepoudarjali tudi dejavniki tveganja

V Ljubljani je bil sprejet Zakon o preprečevanju uporabe prepovedanih drog in o obravnavi uživalcev prepovedanih drog (ZPUPD, 19.11.1999), torej zakon o urejanju narkomanov kot uživalcev prepovedanih drog, ki podrobneje določa ukrepe za preprečevanje uporabe prepovedanih drog in obravnavo uživalcev prepovedanih drog.

Pod vtisom preprečevanja mamilarstva je vse več plačanega svetovanja in vladne službenosti, medtem ko za etiko in moralo, tudi za zaposlovanje mladostništva ne skrbi domala nihče - v primeru, da bi se kdo dotaknil že prevelikih in čezmernih "kompetenc" plačanec in plačank, ki vladajo v Republiki Sloveniji srednjeslojsko, mora računati z dejstvom, da imajo posamezne insti-

tucije v svojih zvezah, ko vladajo, neomajno moč, podprto z oboroženo policijo ter da lahko izvajajo, če se jim zahoče, tudi brezpravje brez primere, ko odtegujejo mladini kot mladostništvu pravzaprav pravico do zdravega življenja in dela. Vladajoči sloji slovenskega postkomunizma ukrepajo najprej materialno tako, da onemogočijo položaj slovenske družine, ko se povezujejo organi institucijsko med sabo, da lahko po samovoljnih ukrepih pravzaprav producirajo vse več mladostniške bolezenske odvisnosti – ker so uradne strukture v državi docela anonimne, lahko uravnavajo tok oblasti nad družino, kakor hočejo, vse dokler primeroma že zdravstvena služba, obvezna državna šola, zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter drugi ob centrih za socialno delo delujejo še naprej pravzaprav enoumno in vistousmerjeno, služi pa jim policija z državnimi tožilstvi.

Sprva so bile definicije zasvojenosti od drog usmerjene biološko ali medicinsko biološko, saj so bile zasnovane na pojavih tolerance in odtegnitvenih simptomov – s čimer se je ukvarjala tudi šolska medicina v splošnem skoraj docela nepripravljena. Postopno se je pojasnilo, da je posledica tolerance glede na odmerke droge, da se količina opojne snovi in pogostost uporabe vsebolj povečujeta, da bi bil dosežen pravzaprav *prvotni učinek* uživanja drog oziroma drogiranja. Zato se pojavi *vzporedna toleranca*, ko deluje toleranca, ki se je razvila za eno vrsto droge, na drugo vrsto droge in zato na drugo, tako rekoč pospešeno toleranco – prehod od mehkih na trde droge kaže prav na vzporedno toleranco, primeroma z uživanjem heroina ali metadona, sicer pa tudi alkohola in anestetikov. Vse večje količine, ki se pojavijo ob vzporedni toleranci, lahko privedejo tudi v predoziranje. Kot

operativno definicijo zasvojenosti od drog se lahko šteje tudi pojav odtegnitvene *krize* (abstinenčni simptomi in abstinenčni sindrom v sindromu zasvojenosti), ko se zmanjša koncentracija droge v krvi.

Poleg medicinsko bioloških dejavnikov so znani tudi psihokulturni, psihosocialni in sploh nebiološki dejavniki zasvojenosti od drog. Tako imenovani sindrom zasvojenosti z drogo predstavlja za odvisnike pravzaprav humano razumevanje, namreč v smislu, ko se razume tudi antropološko in količkaj socialno razumno, da del mladostništva v postmoderini dobi zapade v zasvojenost. V tem primeru je zloraba drog pojmovana z razumevanjem, ki pozna *tvegano* in *škodljivo* uporabo drog, narkomanstva v mladostništvu ali med mladostnimi sloji pa ne obsoja vnaprej, kakor da bi bili zasvojenci postavljeni proti "zdravim silam" in podobno. Alternativno zdravljenje predstavlja v tem primeru dejansko spoznanje bolezni odvisnosti kot zdrs osebe, ki se je vpletla v združbo zasvojenecv ali ki je "poskušala" droge, vse do zasvojenosti. Sprenevedanje, da uživanje – prepovedanih – drog ni patološko, mora biti odveč, ko je treba pokazati pravičen, odločen in avtoriteten odnos do odvisnikov in zasvojenk. V primeru, da uživa uživalec drog opojne snovi strnjeno vsaj dvakrat dnevno dva tedna, je mogoče že govoriti o sindromu zasvojenosti, ki pač kaže tudi na patološko uporabo droge, tudi v daljšem življenjskem obdobju. Sindrom zasvojenosti pokaže svojo patološko obliko tudi v motnjah socialnega in poklicnega življenja, prav tako v družinskih odnosih. Elementi sindroma zasvojenosti se ne kažejo pri odvisnikih z enako učinkovitostjo in ne enako intenzivno. Šele v prošnji odvisnikov in zasvojenk po *zdravstveni pomoči* izraža dejansko bivanjsko

nemoč zaradi sindroma zasvojenosti, saj na tej stopnji že mladostniški – in drugi – zasvojenci niso več sposobni opravljati niti vsakdanjih opravil. Kolikor bolj se zvišuje v sindromu zasvojenosti tudi toleranca na učinek droge, toliko bolj patološke so tudi posledice mamilarstva. Posebno gledišče sindroma zasvojenosti se pokaže tudi ob abstinenčnem sindromu oziroma ob krizi, ki se pokaže posebej vedno v telesni zasvojenosti od droge. Problematika "endorfinstva" je razvidna tudi v drugih telesnih odvisnostih in v boleznih odvisnosti, celo v odnosnih odvisnostih, primeroma v hazarderstvu in pustolovstvu, v – ljubezenski – obsedenosti kot odvisnosti od odnosov, primeroma pri ženskah, ki preveč ljubijo, v zasvojenostih z delom, v odvisnosti od hrane in v zasvojenosti s seksualnostjo itd. Endorfini v možganih delujejo kot posredniki dražljajev, zato so nevrottransmiterji – ko odvisnik preneha jemati drogo, nastane v nevrottransmitterskem ali endorfinskem sistemu primanjkljaj, zato se pojavijo tudi abstinenčni simptomi oziroma kriza. Nastop in pojav odtegnitvenih simptomov sta omejena časovno in z dozo, torej z velikostjo odmerka droge *neposredno pred prenehanjem uživanja droge*, torej pred *sámo* abstinenco. Enako se pojavijo ob odtegnitvenih simptomih krči. Ko začne droga iz organizma izginjati, so pojavi krize v telesni odvisnosti nuja.

Znano je in se ve, da so prepovedane droge rastline ali substance naravnega ali sintetičnega izvora, ki imajo psihotropne učinke ter lahko vplivajo na telesno ali duševno zdravje ali ogrožajo primerno socialno stanje ljudi ter so opredeljene v zakonu, ki ureja proizvodnjo in promet s prepovedanimi drogami. Sicer načeloma in na papirju obstaja obravnava uživalcev prepovedanih

drog, ki obsega zdravljenje ter reševanje socialne problematike, povezane z uživanjem prepovedanih drog.

Uživalci prepovedanih drog so osebe, ki uporabljajo navedene opojne snovi; uporaba prepovedanih drog obsega vsakršno jemanje prepovedanih drog in je zloraba, spremljanje uživanja prepovedanih drog pa zajema zbiranje, obdelavo in izmenjavo podatkov o prepovedanih drogah in o njihovem uživanju. Že v splošnem smislu vladajočega razreda obstaja skrb, da se pojavljajo odvisniki, ki bodo lahko služili nadaljnjemu vladajočemu enoumju v RS, saj v resnici ne obstaja kakorkoli restriktivna politika, ki bi urejala najprej družino in socialno stanje, kjer se že zloraba opojnih snovi pojavlja – tudi množično.

V boleznih odvisnosti še ni dokončnih ugotovitev ne le o zasvojenosti od drog, ampak so lahko sporna tudi vprašanja o biološkem, psihološkem, socialnem ter duhovno-meditativnem problemu v zvezi s čezmernim in nedovoljenim uživanjem drog. Prav tako je sporna osebna nagnjenost do pitja, kajenja in uživanja – prepovedanih – drog, hkrati še osebne izkušnje z drogami vsvojem značilnem zasvojljivem okolju. Tudi strpen ali nestrpen odnos do zasvojenih bolnikov še ne more definirati nesporne definicije o zasvojenosti od drog.

Ko potemtakem javno izraženo mnenje, da bi naj v RS obstajalo tudi preprečevanje zlorabe opojnih snovi, posega le na zunanja obrobja, se prikriva anonimnost siceršnjega vsakoterega zla, gorje osnovne kot obvezne **državne** šole, ki že lahko deluje docela oblastno nad človekom oziroma nad otrokom in družino. Že kajenje tobaka se lahko namreč *množično* začne v osnovni šoli, ko

tovarišice in tovariši po svoje kot veja državne oblasti tolerirajo zlorabo zoper zdravje mladostništva, prenaerejajo pa se, kakor da bi preprečevali in ukrepali ob pojavu zlorabe morda kar sami. Edino, kar velja oblastno, so evidence z zbiranjem podatkov tudi povsem nedolžnih otroških ljudi, ki jih šolska oblast hoče proglasiti za "drogeraše" itd., le da se pokaže šola kot podaljšana roka policije. V zahrbtni organiziranosti so šole pripravljene proglasiti družino za propalo ali jo uničiti kot del ministrstva za šolstvo-znanost-šport, vendar vedno le anonimno in uradovavno pisarniško ter po tako imenovanih mnogoterih plačanih šolskih "svetovalnih" službah, ki skrbijo za policijsko obravnavo slovenske družine, kdaj celo na "psihološke" načine oziroma usklajeno s šolskim nadaljnjim socialističnim samoupravljanjem kot "iz navade".

Zato je v splošnem tudi oborožena in uradovavna država s svojimi tranzicijskimi kompetencami tista, ki navzven nekako skrbi za preprečevanje in zmanjševanje uporabe prepovedanih drog z ukrepi na področjih

vzgoje in izobraževanja,
zaposlovanja,
zdravstvenega varstva,
socialnega varstva
in drugod.

Na področju vzgoje in izobraževanja, kot se sliši uradno, je poskrbljeno za vistousmerjeno oblastništvo, ki je nad družino represivna oblast z grožnjo zapora, četudi po nedolžnem ali z lažnimi obdolžitvami, pa vendar vsaj poskusno.

Na področju zavodsko organiziranega zaposlovanja obstaja spet uradništvo, ki je povezano z zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, da preigravajo sicer obstoječo zakonodajo anomično ali kakor jim drago, sicer pa tako, da imajo zaposlitveno oblast v rokah itak večidel slovenski olastninjeni kompartijski iznajdljivci, ki bolehajo nemara celo za jugonostalgijo.

Zdravstveno varstvo, ki naj bi pomagalo vsaj otroštvu in mladostništvu na medicinski ravni, je lahko povezano z osnovnošolskim pisarništvom ter socialno-delavskim feminizmom tako, da nadaljuje le prakse prej politične psihiatrije, ko je bila psihiatrija itak del oblasti in je le pomagala, tudi odvisnemu sodstvu, če se je zdelo potrebno, z lažnimi "ekspertizami" in podobno. Kar zadeva zdravstvene storitve za otroke in mladostnike, potekajo sicer evropsko urejeno, vendar le v primerih tiste službenosti, ko obstajajo občinski bolniki, sicer je vprašljivo zdravstveno zavarovanje teh, ki so dopolnili 15 let življenjske starosti in vpisanih gimnazijcev.

Posebno področje oblasti tvorijo centri za *socialno delo*, ki skupaj že z osnovnimi šolami in njihovimi pisarnami neposredno napadajo družino in merijo na sodno pričakovano anomijo, da pridobivajo koristi enim tako, ko lažno obdolžijo druge ter se naposled kakorkoli skupno umaknejo. Ob vseh tovrstnih državnih oblastništvih deluje še oblast cerkvenih struktur, ko lahko kaplan nažene otroka in ga privede ter ga onemogoči, namreč v času splošne hajke na slovensko katoliško zdravo družino. Zato je lahko po drugi plati vse več permissivno privzgojenih subjektov mladostništva, ki zapadejo zlorabi opojnih snovi, sprva s kajenjem, nato s kajenjem marihuane, vse do uživanja trdih drog in plesnih drog in podobno.

V resnici ni Državni zbor Republike Slovenije obravnaval niti politično večstrankarsko tematiko o problematiki boleznin odvisnosti, ki se začne v družinski politiki, s šolsko politiko, s socialno politiko in s pritiski na mladostništvo in družine, ki so dejansko nevzdržni. Na predlog Vlade Republike Slovenije se sprejme nacionalni program preprečevanja in zmanjševanja uporabe prepovedanih drog, ta nacionalni program pa češ določa strategijo preprečevanja, zdravljenja ter reševanja socialne problematike, povezane z uživanjem prepovedanih drog. Zlasti ponuje ni ukrepi na področju zdravstvenega in socialnega varstva zajemajo programe zdravstvenih in socialno varstvenih storitev, posebej storitve preventive, zdravljenja ali na papirju programe za reševanje socialne problematike, povezane z uživanjem prepovedanih drog. V resnici pa že centri za socialno delo poskrbijo, da starši označenih otrok, ki niso drogeraši, ampak primeroma v osnovni šoli nadpovprečni, ne morejo nikoli pravilno izpolniti obširnih in zapletenih obrazcev za pridobitev pravice do otroškega dodatka – kajti katerakoli kanclistka, podobno kot tovarišica v osnovni šoli, lahko najde "pomanjkljivost", če le hoče, potem pa otrok ne prejme otroških dokladov. V resnici tudi ni službe, ki bi pristigla vsaj malo objestno anomijo vladajočega razreda že v obvezni državni šoli, kaj šele v centrih za socialno delo, ko se ve, s kakšnim ignorantskim cinizmom obravnava »nepravilnosti« tudi šolski republiški inšpektorat, ko je mnogo hrupa za nič. Že kompetence ravnateljstev osnovnošolskih tovarišic in tovarišev presegajo moč kateregakoli poslanca, saj lahko zatolčejo s svojimi kateregakoli šoloobveznega otroka tako, da mu preprečijo napredovanje iz razreda v razred, če ne gre drugače in potem, ko je odpovedalo tudi skupno policijsko preganjanje. Čim več je zasvojenih in

zlorabljenih, tem laže z njimi upravlja država, kjer se generirajo problemi že osnovnošolsko.

Tako kot že v osnovnih šolah obstajajo komisije, katerih odločitve so dokončne, si je država omislila in ustanovila komisijo Vlade Republike Slovenije za droge, ki samo pospešuje in usklajuje **vladno politiko, ukrepe in programe** kakor za - preprečevanje uživanja prepovedanih drog, - zmanjševanje povpraševanja po prepovedanih opojnih snoveh, - zmanjševanje škode zaradi uporabe prepovedanih drog, - zdravljenje in rehabilitacijo. Komisijsko obravnavanje *zdravih družin* je lahko urejeno tako, da so določne družine vnaprej sumljive, namreč politično sumljive kot katoliške družine. Vendar tudi tako, da je pripravljen sodelovati v pregonu nedolžne družine in otrok istočasno kaplan po svoji strani, namreč s svojimi, primeroma s skavtskimi vodji. Komisija Vlade Republike Slovenije za droge opravlja torej posebej naloge, ki ji omogočajo ne le šolsko-policijski nadzor nad sleherno družino, ampak lahko nadaljuje tudi prisilo nad sicer zdravimi družinami; zato ta komisija med drugim kakor da spremlja izvajanje določil konvencij mednarodnih organov in mednarodnih organizacij, na katere pa se sicer itak nihče posebej ne sklicuje, saj tudi mednarodna javnost niti politično ne ukrepa, kaj šele, da bi "vmešavala" zdravstveno ali vzgojno-izobraževalno; kolikor se kaže dobro plačljivo, je verjeti, da komisija predlaga Vladi Republike Slovenije predlog nacionalnega programa in ukrepe pri izvajanju omenjenega nacionalnega programa, a vseskozi mimo slovenske družine; komisija nadalje lahko predlaga ukrepe za zmanjševanje ponudbe prepovedanih drog, vendar ne v zvezi s slovensko družino in mladostniki, marveč bolj na splošno in abstraktno, tako

rekoč kanclijsko svetovalno; kadar gre za plačana poto-
vanja in skupno latovščino, zagotavlja komisija mednaro-
dno sodelovanje, kjer se govori o problematiki zlorabe
drog sicer nekomunistično in brez poudarka na tranziciji
kakršnegakoli socialističnega – jugoslovanskega – balka-
noidnega samoupravljanja, kakor se izvaja že v šolskem
nadzoru nad in zoper slovensko zdravo družino.

Ljudi obravnava država zgolj uradno, uradno v
državi pa je pripoznano le tisto, kar je službeno, pisarniško
ali kanclijsko. Zato so priuradne sodelavke ali konfidenti
največkrat tiste osebe, ki "spremljajo" tudi zdravo družino
s svojimi ukrepi in večidel z oblastniškimi posegi tako, da
poskusijo že mladostništvo zviška diskreditirati, starše pa
kvečjemu uničiti. Ta uradna objestnost ni sicer značilna
morebiti le za slovensko državo, ampak za vse svetovne
državne birokracije, vendar je v slovenskem postsocializ-
mu urejeno službeno, da se v imenu "spremljanja" lahko
dogaja kakršnakoli prisila, začeniši s sosesko, nadalje pa v
primeru klicanja na govorilne ali zasliševalne ure in podo-
bno. Enako ravna kaplan s svojim pristaštvom, primeroma
z vnaprej zahrbtno zmenjenimi ali kakor samouprav-
no dogovorjenimi voditelji/cami, ko je prepovedano že
označnemu otroku vnaprej vsakršno napredovanje. Urad
Vlade Republike Slovenije za droge potemtakem urado-
valno "spremlja" problematiko na področju preprečeva-
nja uživanja prepovedanih drog vsaj s policijo, gleda tudi
vsaj navidez na zmanjševanje povpraševanja po prepo-
vedanih drogah, celo, se zdi, kakor da skrbi za zmanjše-
vanje škode zaradi uporabe prepovedanih drog ter
"spremlja" problematiko na področju zdravljenja in reše-
vanja socialne problematike, povezane z zlorabo mamil.
Kjerkoli se odpira prostor slovenskega kanclijskega "spre-

mljanja" intervencijsko ali zoper zdravo družino, le da se državni uradi v družino in mladostništvo vtikajo tudi kaznovalno in vnaprej, četudi z lažnimi obdolžitvami, poskrbi neoliberalna družčina vladno, da se izpolnjuje pravzaprav ideologija revolucijske tranzicije. Povrhu zategadelj Urad Vlade Republike Slovenije za droge opravlja še naslednje plačane in uradne državne naloge, ki se ne dotikajo zdravja, ampak kažejo le na moč izvrševanja: - usklajuje medresorske priprave predloga nacionalnega programa; - usklajuje medresorske predloge proračunskih sredstev, namenjenih programom za preprečevanje uživanja prepovedanih drog ter obravnave uživalcev prepovedanih drog, ki se financirajo iz proračuna; - koordinira medresorsko usklajevanje za oblikovanje prioritet programov, nadzoruje in usklajuje vzpostavitev in razvoj programov; - koordinira mednarodno problematiko na področju drog ter usklajuje medresorsko sodelovanje pri delu teles in ustanov mednarodnih organizacij in združenj; - opravlja administrativna dela za Komisijo Vlade Republike Slovenije za droge in skrbi za izvedbo sklepov Komisije Vlade Republike Slovenije za droge; - "druge naloge", ki jih določi Vlada Republike Slovenije. Že tovariši in tovarišice v osnovni šoli so pripravljene vdinjajoče se s postkomunističnimi ravnateljstvi vred "poskrbeti", da bi spravili pod nadzor vlade, ki se ukvarja z drogami, vsaj nedolžno zdravo družino in vnaprej sumijo tudi po krivem šoloobveznega otroka, če le morejo, le da pokažejo, da so dejanska oblast v slovenski državi, povezani ne le s policijo, s centri za socialno delo, s šolsko medicinskim delavstvom, ampak tudi s samo vladno izvršitvijo. Poskusi se večidel izjalovijo, ker je neresnica še vedno neresnica in ker so kanclijske krivice še kar naprej samo postkomunistične krivice. V procesu zgodovinskih novo-

veških tokov odraščča mladostništvo v slovensko državnih, strogo nadzorovanih razmerah, kjer baje ni več potrebna družina že zaradi družinske politike, pa tudi se kaže, da je menda slovenstva vse manj, o čemer javno tožijo nekateri tako, da še kar naprej vodijo državno politiko izumiranja.

Po nedolžnem preganjani slovenski starši in otroci ne najdejo opore v Republiki Sloveniji nikjer, zato morajo strahotno prisilo in tlačenje pač samo vzdržati, povrh pa naposled še uradno ignoranco, ki se kanclijsko kakor zno-relo obnaša, kakor da se ni zgodilo. V resnici pa bi smela že sleherna slovenska družina poskrbeti za preprečevanje zlorabe opojnih snovi in bolezni odvisnosti ter zoper posledice uživanja prepovedanih drog.

Tako pa tako imenovano preprečevanje uporabe prepovedanih drog "po zakonu" vključuje informativne, izobraževalne in vzgojne dejavnosti, programe promocije zdravja in druge dejavnosti oblasti, ki sicer dvigujejo kvaliteto življenja kanclijstva in nadzorništva, češ da nekako zmanjšujejo uporabo prepovedanih drog in s tem škodljive posledice njihovega uživanja. Vrste preventivnih programov v skladu z nacionalnim programom na posameznih področjih določi 6 ministrov, in sicer z naslednjih vladnih področij:

Ministrstvo za zdravje RS,
Ministrstvo za družino, delo in socialno varstvo RS,
Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport RS,
Ministrstvo za notranje zadeve RS,
Ministrstvo za pravosodje RS,
Ministrstvo za obrambo RS.

Ni še javno v slovenstvu in ne državno znano, da bi se sestali ob problematiki zlorabe opojnih snovi na posebni vladni seji minister, pristojen za zdravstvo, minister, pristojen za socialno varstvo, ministrica, pristojna za šolstvo, znanost in šport, minister, pristojen za notranje zadeve, minister, pristojen za pravosodje in minister, pristojen za obrambo. Še najmanj pregleduje družinsko situacijo Ministrstvo za obrambo RS, ki se verjetno niti noče domovinsko zameriti mladostništvu, saj je znana siceršnja samomorilna naravnost slovenske mladine, potem ko so celo v civilni družbi odpadle moralne zahteve po količkaj evropski vzgojnosti in verodostojnih vrednotah. Za spremljanje in koordinacijo preprečevanja uživanja prepovedanih drog na lokalni ravni in za izvajanje preventivnih ukrepov za preprečevanje uporabe prepovedanih drog, lahko občine ustanovijo lokalne akcijske skupine – tako kot so v totalitarnem režimu obstajali aktivni zveze komunistov, ki so bili podlaga udobomafijske državne prisile, se na krajevnoskupnostni ravni izraža scela moč prisile nad sleherno družino, kjer ukrepajo že tovarišice in tovariši državoobvezno šolsko z napadalnostjo in discipliniranjem ob pomoči kaplana in organov pregona. Socialno uničevanje je v RS doseglo stopnjo, ko verjetni uživalci opojnih snovi kot bolniki bolezni odvisnosti na civilnodružbeni ravni že hočejo uživanje mehkih drog vsaj "legalizirati", potem ko so se združevali v nedržavnih skupinah in skupnostih, čeprav v vednosti državnih organov in evidentirani socialno, zdravstveno ter naposled celo policijsko. Kakor da pri zmanjševanju števila odvisnikov ne bi zadostovalo že določilo, da minister, pristojen za zdravstvo, na predlog Komisije Vlade Republike Slovenije za droge, *določi ukrepe* pri uživalcih prepovedanih drog, katerih namen je preprečevanje nalezljivih bolezni ali okvar, ki jih

povzročča uživanje prepovedanih drog. Ne le, da se je slovenski postkomunizem navzel uživanja opojnih, zdravju škodljivih snovi, ampak se socialno okolje za uživanje prepovedanih drog ob nasilju še pogloblja in širi – kajti v okoljih slovenskega, zlasti urbanega nasilja, ne policija ne sodstvo ne ukrepata, tako da lahko gangsterji pretepajo bolnega priletnega človeka sadistično kar na njegovem domu, potem ko vlomijo. Nič se ne zgodi niti roparjem in roparkam, ki napadajo šibke in zlasti mladostnike, ki po komunistični metodi zasežejo in si prisvojijo motorno vozilo, če pa kdo hoče vozilo nazaj, ga preprosto pretepejo do krvi – po izživiljanju pa vozilo končno le vrnejo. Tovrstne združbe, klape in mladostniške ter odrasle skupine in skupnosti so samo druga narava organov pregona, ki so vsaj povrh oboroženi in bi lahko morda z orožjem zavarovali pred napadi nedolžne ljudi. A mestnemu gangsterstvu se razen "verbalnih" opozoril ne zgodi nič, narobe, svojevrstne temeljne organizacije združene delikvence ali tozdi kriminala lahko izvajajo vsakršno ustrahovanje kar naprej. Tudi v državni šoli ali pri katoliškem skavtstvu uspevajo tisti, ki so v enoumju dovolj predrzni in nasilni, tudi delikventni, da so sposobni anonimno škodovati in uničevati, so pa lahko celo razredno po tovarišu razredniku postavljeni ovaduhi... in bodoče narkomanstvo. Kako pomaga kristoterapija v Don Pierinovih krščanskih komunah kot domovih za zdravljenje bolezni odvisnosti, kjer mladostniki sami uravnavajo življenje z vzgojnim delom in medsebojnim brušenjem, je razvidno v pomenu civilne odružbljenosti in v dobri volji odvisnikov, ki se hočejo rešiti bremena prepovedanih drog.

Posebno področje v zvezi z narkomanijami predstavlja *zdravljenje*, saj ima socialna in pravna država za

svoje narkomane vedno na voljo dovolj sredstev, ni pa sredstev za zdrave jedrne družine. Zdravljenje uživalcev prepovedanih drog poteka v obliki *hospitalnih in ambulantnih programov zdravljenja*, ki jih potrdi Zdravstveni svet, to zdravljenje pa izvajajo fizične in pravne osebe, ki izpolnjujejo pogoje, določene za opravljanje zdravstvenih dejavnosti v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno dejavnost – torej vsi fisti, ki imajo za zdravljenje tudi licenco. Za zdravljenje se po tem zakonu šteje tudi *vzdrževanje z metadonom* in ostalimi substitucijskimi sredstvi, ki jih potrdi Zdravstveni svet. In medtem ko zdrava družina komaj vzdrži pod programiranim tlačenjem vzgojnoizobraževalnega sistema državno obveznega šolstva, pod nadzorom centrov socialnega dela in šolskozdravstvene službe, ki z oboroženimi organi pregona ter z državnim tožilcem predstavljajo moč zoper mladostništvo in družino, je vedno dovolj denarja za vzdrževanje z metadonom in ostalimi substitucijskimi sredstvi. Vendar ni substitucijskih sredstev za nadomestek slovenske družine – kajti ko bo ta družina, če se bo tlačenje z ustrahovanjem in zlasti s socialno anomijo uradov nadaljevalo, postopno izginila ali izumrla, tudi Republika Slovenija ne bo več potrebna kot socialna in pravna država, obstajali pa bodo le uradniki in uradnice, tovarišice in tovariši, ki bodo po obrazcih določali spolno združevanje oseb za človeško reprodukcijo, ali pa bodo poskrbeli kvečjemu za biomedicinsko oploditev sicer zdravih, a dejansko istospolnih oseb brez penisa.

Po vzoru centralizirane države socialistično samoupravnega balkanskega dogovarjanja niso verjetno dovolj le *centri za socialno delo* in vsakršni *svetovalni centri...*

Za opravljanje *ambulantne dejavnosti* preprečevanja in zdravljenja odvisnosti se v okviru mreže javne zdravstvene službe *na primarni ravni* organizirajo centri za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog. Dejavnost teh centrov izvajajo po zakonu določene osebe uradno ter le na podlagi koncesije ali javni zdravstveni zavodi. Tako se noben odvisnik ne zdravi morebiti družinsko, ampak v državnem centru. Celo več, minister, pristojen za zdravstvo, imenuje *Koordinacijo centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog*, ki predlaga doktrino in preverja izvajanje doktrine zdravljenja odvisnosti ter koordinira tako imenovano *strokovno sodelovanje centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog*. Kaj pomeni v tem primeru strokovnost, je znano, če se pogleda v strokovne službe že v slovenski osnovni šoli oziroma v šolsko-državno pisarništvo, čeprav tukaj ne odloča ravnateljska oseba, marveč sestavo in način delovanja Koordinacije centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog podrobneje predpiše sam minister, pristojen za zdravstvo.

Tako kot ima poleg prosvetnega ministrstva slovenska država tudi Zavod RS za šolstvo, velja, da za opravljanje hospitalnega in specialističnega ambulantnega zdravljenja Vlada Republike Slovenije ustanovi javni zdravstveni zavod - Center za zdravljenje odvisnih od prepovedanih drog. Shema državne uprave in oblastnij primeroma v šolstvu in zdravstvu lahko deluje objestno kanclijsko, pisarniško in s končnimi rezultati, ki kažejo na nesposobnost urejanja, ker je že družina okrnjena kanclijsko z disciplinskimi postopki ali ukrepi, da bi izginila s prizorišča biti in časa. Za hospitalno zdravljenje se štejejo

bolnišnična detoksikacija,
psihosocio-terapevtska obravnava,
podaljšano zdravljenje,
zdravstvena rehabilitacija.

Ob teh hospitalnih postopkih so znane še socialno varstvene storitve in programi reševanja socialne problematike, povezane z uživanjem prepovedanih drog. Socialno varstvene storitve, namenjene preprečevanju in odpravljanju socialnih stisk in težav, povezanih z uživanjem prepovedanih drog, ki se izvajajo v okviru javne službe, so zlasti socialna preventiva, prva socialna pomoč, osebna pomoč in pomoč družini – kar menda lahko celo kdaj kot storitve izvajajo v skladu z zakonom, ki ureja socialno varstvo ter po normativih in standardih, ki jih predpiše minister, pristojen za socialne zadeve.

Dejavniki tveganja in zaščite kot varstva pred mamilarstvom ali uživanjem prepovedanih drog kažejo, da se zasvojenost kot bolezen odvisnosti poraja v različnih interakcijah med mladostniki in okoljem, pa tudi med ponudbo drog in okoljem uživalcev prepovedanih drog, zato je zveza v vrši. Zato se naj ukvarja preprečevanje bolezni odvisnosti ne le z osebnostjo uživalca prepovedanih drog kot z nekakšnim svetovanjem, ampak naj zajame predvsem družinsko in vrstniško okolje na radikalnih temeljih preprečevanja. Sociokulturni dejavniki kot odružbljena možnost pitja, kajenja tobaka in nadalje uživanja različnih prepovedanih drog kažejo na skupno, državno pogojeno subkulturnost, ki zatrjuje največkrat, da ima vsak človek svobodno ali samostojno voljo, da pije, kadi ali se drogira, primeroma z mehkimimi drogami, kakor da ne bi bilo že od ekonomsko-socialne omejitve odvisno,

ali bo mamlar postal tudi kriminallec zaradi hlepote po uživanju in pridobitvi prepovedanih drog. Svobodno voljo utegnejo v RS izražati kvečjemu zdravi ljudje, ki se ne slepijo s pomočjo državne represije, da je itak porušena postkomunistična medsebojnost usmerjena v oblast in vodenje – čim več je odvisnikov, tem laže jih vodi država, poleg tega pa se lahko tudi skrajša življenje odvisnikov kot bolnikov. Kolikor že državna obvezna šola poskrbi z zunanji dejavniki za razpad družine, namreč po postkomunistični družinski in šolski ter socialni politiki, da je družina nacionalno preživeta, kolikor že osnovnošolske tovarišije konfidentsko s policijskim zasliševanjem v šolski pisarni skrbijo za uničenje ali vsaj diskreditacijo starševstva, toliko bolj spodbuja moteno otroštvo in mladostništvo, naj zamenjuje srečo biti z razvrtostjo ali vsaj z brezobzirno tekmovalnostjo in razrepenčeno oholostjo. Bolj ko je torej urejanje v videzih ekskluzivno segregacijsko že v slovenski državni obvezni šoli, več je pričakovati bega od svobode ali večji bo beg v pitje, kajenje in mamlarstvo. Tako imenovani dejavniki tveganja so naravnani v slovenski državi ne le zaradi gojenega nizkega samospoštovanja, ki se sprevrže v samoveličanje in okrutnost, tudi kakor partizansko zoper lastni narod, marveč so postavljeni povrh uradovno, kanclijsko oziroma pisarniško v svoji lastni vasezaprtnosti in skrajni nadutosti, ki poudarja razosebljeno držo nekakšnega "objektivnega", v resnici pa razčlovečenega značaja, medtem ko zunaj tega pisarništa obstaja pestra ponudba prepovedanih drog in njihova dostopnost. Kjer že osnovna državna šola poskuša odpraviti starševske vzore, družinskega razumevanja ali ljubezni pa itak ne prizna, se lahko sklicuje na programe reševanja tudi mamlarske, kadilske ali pivske mladostniške ter delikventno otroške problematike le na papirju

in v posmeh osnovnim človekovim pravicam ali človeškim vrednotam. Iz navade šolskega okolja, kjer vladajo samo in samo tovarišice in tovariši postkomunistično, kjer se tvorijo uporabniki drog sicer anonimno, je bolj kot verjetno, da bo napredovanje odvisnikov in privilegiranih kot vstousmerjenih "učenk in učencev" ali mladostništvo poudarjeno, kajti po taki osnovni šoli je urejeno, da se sprejema primeroma na "boljše" gimnazije le tiste, ki so bližje v državni obvezni šoli dovolj idejnizirano poslušni, človeško medsebojno brezobzirni ob tovarišijski otopelosti, da so "izdelovali" razrede privilegirano, celo z odliko, dasiprav je raven znanja ali izobraženost pod vsako kritiko oziroma je podobna balkansko znani ali jugoslovanski zaostalosti. Zoper šolo, ki sproti zaničuje nadarjene mladostnike, jih ponižuje, segregira in jih uničuje, sicer država ne stori nič, saj dovoljuje kakor "iz navade" socialistično šolsko samoupravljanje in šolski komunizem, celo več, obljublja kitajske komunistične vzore regionalizma, s čimer se izmika evropski in mednarodni skupnosti urejanja – kar je tujega sprejetega, pa so nekakšne fantazije, izpisane v latovščini, ki vodi postkomunizem na jugoslovanske znane načine postmoderno naprej. Primerni vzgojni in izobraževalni programi bi bili šolsko zoper uživanja prepovedanih drog količkaj učinkoviti, če se šolski odnos ne bi začel z idejnizirano postkomunistično "tovarišico" ali postkomunističnim razrednim "tovarišem", marveč bi samostojna slovenska država že enkrat zahtevala, in to brezpogojno, v državni javni šoli naziv poklicnih učiteljic in učiteljev. Ker pa morajo slovenski šoloobvezni mladostniki, v resnici "iz navade" titoizma in balkanoidnosti kakor samoupravljalno socialistično in ukazno zviška, vso šolsko tovarišijo klicati v praksi kot edino "tovarišica" ali "tovariš", saj bi sledil sicer v praksi šolskih oddelkov dis-

ciplinski ukrep in kakor pazniško-šolska šikana ter kaznovanje, se vdajajo lagodnemu privilegiju tovrstnega napredovanja in razrepinčeni objestnosti, vsakršnemu nasilju ter naposled mamilom – permisivnost kompartijstva post-socialistično pomeni, da prevladuje duh kakor nekakšne soldaško vojašnične samovolje, ne pa pedagoško delo. Vsaka zahteva, da otrok v šoli mora in le mora klicati zaposlene prav v šoli le s "tovarišica" ali "tovariš", spominja na kompartijsko prevzgojnost in strogost nad otroki.

Dokler naj namreč izvaja še tako dobro zdravstveno pedagoško pripravljen program preprečevanja uživanja prepovedanih drog le in zgolj "tovarišica" ali "tovariš", namreč nekako brezosebno nadzorovalno, pazniško in "uradno", torej "šolsko svetovalno", vzbuja v šoloobveznem mladostništvu in otroštvu kvečjemu čustveno nestabilnost — in šolarstvo znani tovarišiji pač ne verjame. Po drugi strani hočejo šolske tovarišice in tovariši vsiliti pretirano odvisnost od šole in postkomunistične vzgoje, ki je uspešno scela protidružinska. Namesto da bi šola primeroma delikventne nasilneže brž in nemudoma poslala v poboljševalnice, kamor spadajo, da nadaljujejo, če je treba, kariero v zaporih, se obnaša tako rekoč po vzoru revolucijsko socialističnega nasilja do pretepačev in brezobzirnosti ne le skrajno permisivno, ampak tovrstno propalost pozitivno nagrajuje. Kjer zdravi in nadpovprečni šoloobvezni otroci in mladostniki pokažejo ambicioznost, jih šola preprosto uniči, jih posadi v oslovsko klop, jih segregira, starše pa prijavi policiji z namenom, da se take, zlasti intelektualne družine, uniči, kakor je bilo zaukazano po komunističnem vrhu ali s ključavničarskim maršalom že v jugoslovanstvu 2. svetovne vojne. Šele ko bo odpravljena socialistično samoupravna zadržanost

v osnovnošolskih razmerah, bo lahko tudi šola ukrepala in ji bodo učenci količkaj verjeli.

V državi, kjer je *prva socialna pomoč* tako rekoč razvidno in skoraj otipno, neposredno, čeprav posredovano uradno povzročeno *prvo gorje* uradnega tipa s kanclijskimi manirami nadzora, ki se konča pri pendreku in zaporniških rešetkah ali vsaj pri pisanju zaporniškega lista državnih tožilcev, je poskrbljeno, da se tudi celota odnosov brž poruši z vnaprejšnjim predsodkom do določenih slojev prebivalstva, ki so primeroma zasebno verni ter se ve, da so katoliš. Postkomunizem je uradno v RS še vedno dovolj močan, da izvaja oblast ne le šolsko, ampak tudi socialno in zdravstveno, izvaja pa jo po svojih videzih in po uradnosti, ki je sicer resda docela različlovečena, a je učinkovita v medsebojnih zvezah.

Zato *drugo gorje* predstavlja za slovensko, zlasti za zdravo družino tako imenovana *socialna preventiva* – tukaj poskusijo policijsko zasliševalne uradne osebe uničiti starše tako, da ustrahujejo z zasliševanji kar po osnovnošolskih pisarnah, namreč z navajalno zavajalnimi zaslišanji, od pouka in iz razreda kar v šolsko pisarno privedenega šoloobveznega otroka.

Socialna preventiva je vedno v ozadju družinsko nihilistična tako, da se ravna iz navade balkanstva in po oblastni anomiji ali z vnaprej znanimi stereotipijami zoper slovensko družino. Kolikor pomaga še cerkvenooblastna struktura, ki primeroma skupaj s katoliško-skavtskimi voditeljicami in vodji deluje zoper "sumljivo" družino, toliko manj je možnosti, da bi se urejali morebitni "nesporazumi" vsaj na ravni vere, upanja, ljubezni, kaj šele bogoslužno in

cerkveno-pravno. Odtujevanje otroka od družine namreč vodi že osnovnošolsko tovarišijstvo tako, da se v oddelkih po oddelčnih tovarišijskih zborih in z razredniki ter razredničarkami tvori enotna oblast po volji postkomunističnih ravnateljic in ravnateljev, kar se naj nadaljuje naprej v socialno in zdravstveno onemogočanje. Že v osnovni šoli tovarišica razredničarka ne pusti domov niti otroka, ki se mu lahko bledemu blede od vročine ter ga po pouku prinesejo domov sošolci – odločitev take tovarišice razredničarke se šteje za strokovno delavsko, in medtem ko bi vsaka mati otroku preprosto položila dlan na čelo, se v slovenski osnovni šoli razredno dogaja po strokovni delavki ali tovarišici razredničarki le strokovno delo, ki zajema opis njenih vzgojno-izobraževalnih del in nalog... Ker starši tako preganjanih otrok ne vrnejo s silo, si lahko vsaka tovarišica ob podpori policije in šolskega vodstva ter ustreznega ministrstva privošči vrsto sadizmov kar naprej...

Socialna preventiva je v družinskem smislu torej *drugo gorje* tako, da se izvaja nasilje nad sicer zdravimi otroki, posebej še psihološko nasilje, medtem ko napredujejo tisti mladostniki, ki pripadajo kajpak kvečjemu oblastniški vistousmerjenosti in so že otroško pripravljeni na šolsko ovaduštvo, razredno rabljevstvo ali na starešinstvo. V državi, kjer se lahko izvaja nadzorovalna potlačitev ne le vrstniško, ampak s preventivnimi ukrepi prisile dodatno, se tako dogaja, dokler pač obstajajo kanclijske občinske in šolske tovarišije v razredih, da se izživljajo nad otrokom in družino.

Prvo gorje kot prvo socialno pomoč in drugo gorje kot socialno preventivo je mogoče družinsko reše-

vati in presegati, tudi onstran socialnega sramu in vnaprejšnjih uradnih in neuradnih poniževanj preboleti, če družina vztraja v zdravem življenjskem slogu, če matere ne podležejo različnim vsiljenim in kakor že privajenim kompulzijam, očetje pa ne begu pred stvarnostjo v čustveno samoto, celo v alkoholizem ali deloholizem ponavljajočih se postopkov. Otroci in mladostniki, ki so objektivno izpostavljeni že v obvezni šoli zameri in posmehu, ker se vedno razglašča zahrbtno zoper takega otroka ali mladostnika, da je družina v socialni stiski, morajo s svojo zgodnjo odgovornostjo dosegati nadpovprečne rezultate, zlasti še v razmerah šolsko tovarišijskega tlačenja in vrstniškega brezobzirnega ter skrajno tekmovalnega odnosa. V obvezni javni šoli so zlasti izpostavljeni tlačenju, krivičnosti in šikanam socialno označeni otroci, ki jim tovarišija že zaradi bistrca in vzgojnega strmca zameri, da so pristni.

Upati je, da se bo tovrstno tlačenje končalo, ko ne bo več v šolah tovarišij socialistično samoupravnega in kompartijsko organiziranega tipa, ko bodo centri občinarskega socialnega dela lahko delovali v pomoč vsaj tako, da bodo uredili otroške doklade in ko družinsko-delovno-socialno ministrstvo ne bo več smelo izdajati prezapletenih obrazcev z navodili za izpolnjevanje obrazca za tako imenovani otroški dodatek, ko se bo v zdravstvenih službah dogajalo, da ne bodo zdravstvene delavke urejale stopnje uradne drže in neprijaznega odganjanja bolnikov – ali ko se ne bo na otroškem dispanzerju kadilo, kar pa šefi vnaprej zanikajo, saj je spet obdolžen tisti, ki kajenje v ordinaciji prijavi – ali ko bodo policisti začeli z oboroženo silo preganjati tatove koles in motornih vozil ter ustrahovalne uničevalce, pretepače v gangih.

Permisivni model šolstva je samo drugo ime za strokovnjaško izvedeni in notranjeoblastni ali uradovalni sadizem. V času splošne feminizacije vzgojnoizobraževalnega sistema je treba vedeti, da je potekala feminizacija zgolj v socialistično samoupravnem šolskem idejniziranju, torej s sredstvi centralnega vodenja te poslušnosti navzgor in tlačenja navzdol, vendar razredno v preveliki samovolji ali zlorabi že obveznošolskih kompetenc. Zato se kmalu pokaže izgorelost že obveznošolskih tovarišij, ki pripravljajo svoje posle vnaprej tako, da je šola samo prostor medsebojnega izgorevanja ali uradno-učne entropije. V takih razmerah ima vstousmerjena večina na koncu koncev privilegije, da se obnaša sprevrženo ali da je osnovna šola komaj kaj več kot pomožna šola, saj so tudi vedenjski vzorci podobni komunistični zdivjanosti na eni strani, na drugi pa si tovarišija izbere vselej svoje žrtvene učence ali učenke, na katerih se izživi krivično, obenem pa poskusi uničiti tudi še družino. Jugoslovenizacija osnovnih šol je vnesla namreč "iz navade" ob partijskih vedenjskih vzorcih tovarišij tudi bizantinistično obnašanje šolarstva, za katerega je značilno, da ne utegne obvladati osnovnega vedenja pri mizi, zato se že pri hrani pokaže ne samo kakšna nevzgojenost, ampak razredno prenažrta zdivjanost, vse do metanja sicer dobro pripravljenih šolskih obrokov v pomije in smeti. Do tega, večkrat bolj kone obsedenega, tudi mladostniško delikventnega vedenja in do plonkanja so tovarišije oblastniško strpne, kaznujejo pa tudi s krivimi sumi in lažnimi obdolžitvami žrtvene otroke.

Neverjetno se zdi, da kažejo šolske tovarišije do kajenja ali uživanja alkohola celo nekakšen pasivno ignorantski odnos in je prag tolerance v tem primeru previsok.

V vrstah tovarišij so taki, ki tudi so odružbljeni pivci in sami kadijo, zato predstavljajo ponavadi kaj slab vzgled učenstvu ali dijaštvu. Kljub vednosti pa takih primerov ravnateljstvo šole ne odstrani. Dokler se je kadilo večinoma itak v zbornicah, je bilo tudi kajenje tovarišijsko sestakovalno neformalno ali zbornično, nekadilci ali nekadilke pa so bile izpostavljene tako pasivnemu kajenju. Tudi šolska oblast je nekako kakor dovoljevala in bila strpna do mladostnikov kadilcev že v osnovni šoli, sicer pa se redno kadi pred srednjimi šolami ali v bližnji okolici, torej v šolskem okolišu in na šolski poti. V primeru, ko tovarišije same kažejo slab zgled, ni nenavadno, da je tudi mladostništvo nagnjeno k zasvojenosti, kar se lahko spreminja v množičnost. Celo več, ob kajenju že tudi tekmujejo kakor vnamar in samoumevno mladostniške osebe med seboj, kdo kadi dražje ali "boljše" cigarete.

Kdor meni, da je komunizem produciral založne eksistence oblastnij, ki so kadile in pile ne le sindikalno ali na mitingih, ampak tudi zbornično, sestankovalno in nevrotično, ve, da je v polstoletnem totalitarnem balkanaoidnem režimu bilo kajenje nekaj običajnega, prav tako pa se je v domala vseh slovenskih mestih kadilo kot povsem običajno. Šele postmoderni čas, ki je vnesel po indijsko mehkem vzoru in po prevladujoči vzorčni subkulturi indijanstva uživajne marihuane oziroma kajenje marihuane, po kateri je kadilec zadet, se je zglednost tovarišijstva v odružbljenem pitju in kajenju morala vsaj formalno zmanjšati. O odnosu do alkohola, tobaka in prepovedanih drog zategadelj že v osnovni šoli po slovenskih krajih ne govorijo, kakor da se šola s tako problematiko kakor ne ukvarja. Šele ko je prepozno, pa se ugotavlja dejansko stanje, pri čemer nobena šola ne vodi eviden-

ce kadičk in kadilcev med mladostniki, tako da se kakor ne ve, od kod se rekrutira armada mamilarških odvisnikov in zasvojenk. Mamilarstvo mladostništva se začne s kajenjem tobaka in sočasnim "pijuckanjem" po vzoru bivšega "učiteljstva", nadaljuje pa se v mamilarstvo in v posebne mamilarške neformalne skupine in družbe, ki so samo narobe obrnjena društva, centri, sveti, zveze, enote, oddelki, razredi..., namreč na osebno odvisni ravni, vse do tipičnega zadrogiranega obnašanja in vse do uživanja trdih drog ter možnega shiranja.

Sicer so programi reševanja socialne problematike, povezane z uživanjem prepovedanih drog kot posledice državnega protidružinskega sistema, ki se izvajajo izven okvira javne službe, holistično usmerjene ali strokovno opredeljene celote socialnovarstvenih strokovnih ravnanj, namenjene *posamezniku, družinam in skupinam* prebivalstva pri *odpravljanju* socialnih stisk in težav, povezanih samo in zgolj z uživanjem prepovedanih drog. Uživanje, ki prinaša uživalcem in uživalkam drog užitek, spravlja slednje v odvisnost, ki je lahko že telesna, ne pa samo psihična. Svetovanje je torej svetno, kolikor državno. Za programe reševanja socialne problematike, povezane z uživanjem prepovedanih drog, ki se izvajajo izven okvira javne službe, se lahko štejejo tudi organizirane oblike *medsebojne pomoči* uživalcev prepovedanih drog, njihovih bližnjih ali drugih zainteresiranih oseb, ki niso plačane posebej in niso niti uradne osebe, vendar so vredne javnega zaupanja.

Država bi se bolj kot verjetno morala obvezati, da bo usposabljala že družino, da se ne bo vdala idejniziranju pozunanjenosti, brezobzirne siceršnje tekmovalnosti

in da se bodo vsaj mladostniki naučili delovati proti skrajni samovolji, nadutosti in naveličanosti. Programe reševanja socialne problematike, povezane zgolj z uživanjem prepovedanih drog, ki se sofinancirajo iz javnih sredstev, verificira Svet za droge, ki ga imenuje minister, pristojen za socialne zadeve, na predlog Socialne zbornice Slovenije. Poleg ministrstva za družino, delo in socialne zadeve RS se vključuje potemtakem še Socialna zbornica Slovenije, v Svet za droge pa se imenujejo - predstavnik ministrstva, pristojnega za socialne zadeve - in strokovnjaki s področja obravnave uživanja prepovedanih drog, oba predstavnika države.

Kadar Svet za droge meni, da del verificiranega programa za reševanje socialne problematike vsebuje elemente zdravljenja, Zdravstvenemu svetu, predlaga da potrdi del programa kot del zdravljenja odvisnih od prepovedanih drog. Zdravstveni svet lahko potrdi del programa ter določi, kateri del se šteje za del zdravljenja in za kakšno obdobje.

Kljub totalnemu državnemu nadzoru, ki se začne nad družino že v obvezno javni šoli, ki je ločena od civilne družbe, kar velja tudi za centre za socialno delo ter zdravstveno varstvo, lahko verjetno tudi civilna družba sodeluje pri preprečevanju kriminala, delikvence in narkomanij. Civilno družbo lahko sestavljajo tudi tako imenovane nevladne organizacije. Nevladne organizacije lahko po zakonu izvajajo z nacionalnim programom usklajene dejavnosti ter dopolnjujejo dejavnosti javne službe na področju preprečevanja in obravnave odvisnosti od prepovedanih drog. Dejavnosti *nevladnih organizacij* lahko zajemajo vzgojno izobraževalne aktivnosti, preventivne

dejavnosti, programe zmanjševanja škode, programe vzpostavljanja, vzdrževanja abstinence, socialne rehabilitacije in reintegracije, druge oblike obravnave uživalcev prepovedanih drog in njihovih bližnjih v skladu z nacionalnim programom in po zakonu. Omenjene dejavnosti lahko nevladne organizacije izvajajo v okviru stanovanjskih skupnosti, po nestanovanjskih programih ter po drugih, z nacionalnim programom usklajenih oblikah delovanj proti zlorabi opojnih snovi.

Nadzor nad družinami zajema stanovanjske skupnosti, ki prijavljajo kot hišni zaupniki/ce ali ulični zaupniki/ce neplačano, kje sumijo, da se pojavlja socialnost, ki ni v skladu s policijsko nadzorovalno, šolsko nadzorovalno, socialno centrirano naravnostjo. Stanovanjske skupnosti so preimenovane kar v terapevtske skupnosti, ki opravljajo strokovni terapevtski in rehabilitacijski program, komune s programom, ki temelji pretežno na medsebojni pomoči ter azili s programom, ki temelji pretežno na skupnem bivanju in delu, če je verjeti, da je mogoče ustanovljati hišno in ulično zaupništvo, kakor je delovalo izrazi-teje v dobi balkanoidne udbomafije. Značilno za tovrstne stanovalce je, da se tvorijo znotraj stanovanjskih blokov združbe strank, ki se obnašajo kot gospodarji hiš in gospodarji ulice, tako da se pravzaprav prikrije prava stvar mladostniške delikvence in kriminala ter da lahko mladostništvo uveljavlja popolno svobodnost, le če je vstousmerjeno v smislu državnega idejniziranja.

Ob delovanju in škodljivih posledicah uživanja drog je mogoče izreči, da obsega ena od skupin drog takojšnje psihotropne in kemijsko ugotovljive učinke: učinki vzbujenja v vzhičeni nabadrenosti, povečano samo-

zaupanje, evforičnost, prividi in prisluhi ali tudi psevdohalucinacije, spremenjeno zaznavanje v napetostih, tudi v agresivnosti, z depresivnostjo in občutki tesnobe, vse do izgube spomine ali zavedanja. Ta skupina – prepovedanih – drog deluje takoj, torej zadene ob zaužitju oziroma ob vnosu v telo. Delovanje uživanja drog se lahko kaže tudi sekundarno, namreč v vedenjsko motenih vzorcih ali v psihosocialnih učinkovanjih. Hlepotnost zaužitja –prepovedane – droge lahko privede do kriminalnih dejanj, saj v ihtavem iskanju droge in denarja zanjo odvisnik v kompulzivnih stanjih lahko stori tudi kaznivo dejanje, sicer pa se lahko obnašajo zasvojenici itak mamilarško značilno, ko se obnašajo samosvoje in neodgovorno doma in v šoli ali pri delu ter povsod popuščajo. Z uživanjem drog se povečajo tudi nesreče v prometu in pri delu. Občutek zapuščenosti, ko droge ni, se pretvarja pri zasvojenцу v ničesni vsakdanjik, ki je povrhu celo brezciljen, hkrati pa so odvisniki večidel brž utrjeni ali se jim ne ljubi.

V učinkovanje in posledice uživanja – prepovedanih – drog spadajo predoziranje, ki se lahko pripeti celo nenamerno – primeroma plesne droge, ki so že terjale tudi življenjske žrtve na plesni množični zabavi ali ob rejvanju in tehno-glasbi. V taka stanja spadajo komplikacije delovanja srca in ožilja, s simpatomimetičnimi učinki, z motnjami ritma, motnjami krvnega tlaka, z zožitvijo žil. K temu spadajo še komplikacije dihanja, kar je vidno kot hipoventilacija, zmanjšan refleks kašlja, akutni pljučni edem, celo bronhitis in pljučnica. V vidne znake učinkovanja zaužitja droge se kažeta podhlajenost ali pregretost. Značilni učinki zaužitja drog so razvidni tudi v centralnem živčnem sistemu s cerebralnimi znaki, kot primeroma nistagmus, ataksija in perifernater, optična nevropatija,

vidni krči zaradi možganskega vzburjenja, drhtavica. Znani so psihološki učinki, motnje v zaznavanju, izgubljanje znanja in upad psihomotoričnih funkcij, motnje v spominu, prav tako psihiatrične bolezni, kot so depresivne motnje in napetost, simptomi akutne paranoidne shizofrenije, hipomanija in delirij in drugo, sampoškodovanje in avto-destruktivno obnašanje v posrednih ali neposrednih dejavnih, telesna ali psihična odvisnost, učinki na spolnem področju in v spolnem življenju, kot je primeroma izguba libida, menstrualne motnje in podobno. Ob posledicah uživanja – prepovedanih – drog se lahko pojavijo tudi nalezljive bolezni, primeroma aids in hepatitis B, ko se virusi prenašajo največ z brizgami. Država se očitno vsaj dovolj in previdno boji razširjanja nalezljivih bolezni, ki bi se širile zaradi uživanja prepovedanih drog, zato je vključila šest svojih ministrstev glede na obravnavano tematiko, edinole tovarišice in tovariši v slovenski državni obvezni šoli se obnašajo dovolj ignorantsko in z aroganco do delovanja in posledic uživanja drog, češ kakor da revolucijske šolske tranzicije ne zadevajo večja specifična tveganja za zdravje.

Droge in aids so predstavljale svojevrstno *javno tribuno*, ko se je zaznalo v RS, da se širjenje okužbe s **humano imunodeficientnim virusom** (HIV = aids) ob zlorabi – prepovedanih – drog in ob "drugačnosti", ki je pravzaprav "istospolna", širi nezadržno tudi proti balkanskim provincam ali jugoslovanskim republikam pred koncem tisočletja, ko se je med bolniki z aidsom povečal delež injicirajočih uživalcev drog (nadalje: brizgalci). Brizgalci namreč s souporabo okuženega pribora za injiciranje prenašajo aids s krvjo, prav tako je možen prenos okužene matere, primeroma brizgalnice, na otroka. Visoko

tveganje za okužbo z aidsom predstavljajo brizgalci in brizgalnice ter njihovi spolni partnerji ali partnerke, saj nezaščiteni spolni odnos z okuženo osebo aids prenese; tvegljivo skupino lahko predstavljajo z okužbo aidsa prostitutke in homoseksualci, ki so brizgalnice ali brizgalci. Ker se je država vendarle dovolj zbalala širjenja aidsa v RS, je začela spodbujati varnejše vedenje med brizgalci, tudi z zmanjšanimi potrebami po uporabi drog, z vključevanjem uživalcev prepovedanih drog in odvisnikov v zdravstvene programe ter rehabilitacijo pod državnim nadzorom, nadalje z zmanjševanjem brizgalcev in brizgalnic, z večjo in lažjo dostopnostjo do sterilnega pribora za injiciranje in z nizko ceno injekcij, z zastojnim in obljubljenim anonimnim testiranjem in svetovanjem, s skupnim informiranjem, zdravstvenovzgojnimi ukrepi med mladostništvom in s policijskim nadzorom, naposled še z epidemiološkim spremljanjem in raziskovanjem problematike drog ter aidsa ter z obljubljenim omejevanjem diskriminacije ali stigmatizacije z aidsom okuženih bolnikov.

Država je postavila pod nadzor pravzaprav vse družine z mladostniki, ko se določa družinska disfunkcionalnost tudi vnaprej oziroma z uradovalnimi postopki, torej od šole do sociale, od zdravstva do policije, od soseske do zaporov... Značilno za slovenstvo je v državno uradovalnem smislu, da si morajo ponekod urejeni mladostniki, še celo prej šoloobvezni nadpovprečni otroci, ki se ne stopijo z vstousmerjenostjo, z dodatnim naporom prizadevati za samouresničevanje, ker že šolsko velja doktrina "tovarišic in tovarišev" (post)komunistično, da kakor ne sme biti zagotovljeno sposobnim niti napredovanje. Zdravljenje in rehabilitacija narkomanov predstavlja zategadelj tudi domačo nalogo družin, represivne

obvezne državne šole, policije, naposled še celo zdravstva, da obravnavajo odvisnike in zasvojenke od drog na načine, ki so določeni posebej z zakonom, sicer pa dogovorno med sabo, pri čemer je lahko družina tudi izključena. Navidezni propad jedrne in popolne družine v postmoderne družbi je lahko predstavljal temeljni pogoj za razširjanje bolezni odvisnosti, posebno pa narkomanije – tako kemijske kot druge oziroma nekemijske bolezni odvisnosti.

Nestanovanjski programi za pomoč odvisnikom so *dnevni centri* s tako imenovanim *programom organizirane pomoči*, v katerega so uživalci prepovedanih drog in *njihove bližnje osebe* vključene ob svojem vsakdanjem življenju, centri, v katerih se izvajajo programi, namenjeni zmanjševanju škodljivih posledic uporabe prepovedanih drog ter programi, ki se izvajajo na terenu.

Zlasti "delo na terenu" je znan izraz udbomafijskega nadzora nad stanovalci naselij, ki so utegnili biti politično sumljivi (v nemški kratici *pv* – *politisch verdächtig*), izrečno "pefau" - in sumiti je mogoče kogarsibodi ali ga lažno obdolžiti, saj bodo organi pregona, socialne delavke in druge strokovne kanclistke vedno dovolj na voljo, da napadejo družino, z namenom, da se otroke in mladostnike spravi v državne zavode ali poboljševalnice, starše pa pod lažnimi obtožbami in s prirejenimi dokazi ali dogovorno kakor anomično v zapor. V takih primerih je najbolje, da si družine oskrbijo sredstva za zavarovanje in da vstopa v stanovanje nadzornim spremljavam preprosto ne dovolijo, če uradne osebe nimajo izrečno pisnih dovoljenj in vnaprej pripravljenih zapornih nalogov, sicer pa si že nadzorno pazniško jemljejo itak vse mogoče

kompetence v obvezni državni šoli tovarišice in tovariši. "Programi, ki se izvajajo na terenu," pomenijo vnaprejšnje onemogočanje zdrave slovenske družine, da bi zaživela v odgovornosti in v ljubečih medsebojnih razmerjih, kajti država ali kaplan take ljubezni v iskrenosti ali pristnosti sploh ne priznajo: že jezik je komaj kaj več kot programsko terenski, razosebljen in brez upoštevanja, da je *zdrava družina prva organizirana stopnja boja zoper odtujenosti in proti boleznim odvisnosti*. Zasvojenosti od drog ni mogoče izpeljati, če se ne odpravi same dostopnosti drog in pribora za uživanje prepovedanih drog z injiciranjem, obenem pa propagandistov za droge, ki tudi z *negativno reklamo* širijo interes za droge in narkomanije. Vsesplošno informiranje in pretirano vsiljevanje boja proti drogam v sicer zdravih okoljih lahko učinkuje z nasprotnim učinkom, saj med mladostniki povečuje radovednost in nagnjenost k skušnjavam, da "bi poskusili", češ, vsak se menda sam odloča, ali bo vzel – prepovedano – drogo ali ne.

V primeru, da družina sploh noče sodelovati s "programi, ki se izvajajo na terenu", se izogne nadzorovanju, ki niti ni v kompetenci države. Kjer namreč starši popustijo državni privzgoji postkomunizma, se bodo soočili z uničevanjem temeljnih človeških vrednot in bodo uvideli, da namesto kulture ali vsaj osnovnega dostojanstva prevladuje šolsko in na programiranem terenu kvečjemu uradovavno razosebljena privoščljivost, ki vzgaja fante v nekakšne ibermenševske tekmece, dekleta pa v prikupno samozavestne kakor komunistke, ki objestno ravnajo shinavčeno s svojimi bližnjimi naposled obtoževalno. Terenki in terenci se namreč žrtvi približajo, se vlepijo začasno v družino "prijateljsko", kakor je počela

udbomafija, dokler je bila totalitarno na oblasti, potem pa zahrbtno povezujejo sile proti zdravi družini v državni obvezni šoli, v fari, sicer pa tudi s prijavami anonimno na centrih za socialno delo in drugod, vse dokler se ne pokaže pravi izraz hudega, namreč v policijskem naklepu pregona zdrave slovenske družine in z vnaprejšnjo stereotipijo državnega tožilca zoper starše. Ko bo smelo biti v RS družinsko življenje količkaj urejeno, bo verjetno mogel zaživeti tudi kompleks napredovanja mladostništva, ki ni odvisno niti od postkomunistične idejniziranosti po tovarišijski obvezni državni šoli in ne pod vplivom vloge pitja, kajenja ter naposled uživanja prepovedanih drog.

Šele ko postane *zdravljeni odvisnik* tudi *mentor*, ko po vsaj treh letih uresniči postopke samouresničevanja ter se uredi, lahko kot strokovnjak na področju zdravljenja bolezni odvisnosti postane s svojo življenjsko energijo in zgledom — vzor. Svojo pozitivno potrditev lahko najdejo taki rehabilitirani zdravljenici prav med vrstniki, lahko pa predavajo z nastopi tudi v širši javnosti. Toda mentor-bivši narkoman lahko pomaga v resnici le tistemu, ki se k njemu zateče ali ga prosi osebno in družinsko za pomoč, tako da je deležen pomoči potreben tudi zdravstvenega zgleada tisti, ki za pomoč resnično prosi. Mentor-bivši narkoman je zahteven in zahteva nemudoma od prosilca njegovo lastno odgovornost ter ničesar ne stori namesto drugega. Poleg tega tovrstni zdravilec kot mentor-bivši narkoman itak ve, da ne more pričakovati posebne hvaležnosti, mimo prijateljevanja ter nima nikakršnega posebnega, kaj šele uradnega položaja nad prosilcem pomoči. V nasprotju z uradno doktrino svetovanj posreduje *mentor-bivši narkoman* pomoč le s svojim zgle-

dom in zahtevnostjo ter po lastnih preživetih izkušnjah in vzgojnih bridkosti preoblikovanja ali osebne spreobrnitve. Kajti tudi sam *mentor-bivši narkoman* je bil ničkolikokrat tudi v razmerah, ko so mu nudili celo uradno zdravstveno pomoč in mu svetovali, on pa je tudi najboljše nasvete ovrgel, jih preslišal, dokler namreč ni bil resnično pripravljen na zdravljenje ali odrešitev. Zato verjame mentor-bivši narkoman v dobro in možno sopomoč, verjame v ljudi in ve, da bo le tako uspešno zdravljenje in reševanje sočloveka v stiskah bolezni odvisnosti. S tem pa zna *mentor-bivši narkoman* tudi povezati svojo ponujeno pomoč z zdravnico ali zdravnikom, s psihoterapevtkami in psihoterapevti, ki lahko s svojimi strokovnimi izkušnjami pomagajo, saj ne more mentor čez vse opraviti vselej vsega čisto sam, poznati mora skratka svoje meje. Celoveč, mentor-bivši narkoman mora prosilca pomoči izrečno in zahtevno upotiti k terapevtu ali v terapevtsko skupnost, kjer se lahko uživalec prepovedanih drog resnično zdravi: s tem se izogne mnogim okolišenjem in stranskim potem ter lahko poskusi živeti novo življenje. Skratka, obstajati bi morala skupnost za samopomoč med rehabilitiranimi zdravljenci, bivšimi narkomani, ki bi svoje sposobnosti izrazili v mentorskih odnosih. Skupnosti *Narkanonimus* lahko delujejo v samopomoči ob izkušenih psihoterapevtih, vendar se ta pomoč nanaša samo in samo na prosilca pomoči in ne na vso družino – tako ostane družina ločena od svojega zdravljenca, vse dokler ne uvidi, da je tudi vsak novinec v skupini ali skupnosti osebnost, ki ni odvisna več od družine. Po prestani abstinenčni krizi je možno pričakovati ozdravitev v dobi do treh let samopomoči in (psiho)terapevtskega zdravljenja – in tako se rodi nov mentor-bivši narkoman, ki je sposoben pomagati s svojimi izkušnjami in zgledom naprej.

Komu še na koncu koncev služijo programi, namenjeni zmanjševanju škode..., čemu obstajajo programi razdeljevanja injekcijskih igel, svetovanja o zmanjševanju škode zaradi uporabe prepovedanih drog in drugi programi, namenjeni zmanjševanju škode, potem ko je škoda že povzročena in je mladostnik/ca že zasvojeno bitje? Mar se ne začanja mamlarstvo v šolskih in drugih mladostniških okoljih, kjer prevladuje postsocialistični privilegij politične vstousmerjenosti? Del mladostništva bo odstotkovno že po verjetnostnem računu zapadel boleznim odvisnosti, toda tega država ne ureja restriktivno ali tako, da bi tovrstni del populacije prepustila hiranju in smrti, marveč se uradno plačano pretvarja, kakor da bi obstajala še rešitev za določni odstotek, zapisan hiranju zaradi zlorabe uživanja mamil in sploh prepovedanih drog. Že v osnovni kot obvezni državni šoli, kjer je sistem represije najbolj razvit nad sposobnimi in zdravimi otroki, ki niso vstousmerjeni in jih kaznuje z izgonom ali izobčevanjem tudi kaplan proč od oltarne mize in skavtov, kjer tudi napredujejo taki, ki morda ob mizi niti ne znajo prav jesti, se kaže državna naravnost za uničenje zdravih račun večine, ki se podreja skupnemu postsocializmu. V primeru, da otrok prijavi v obvezni državni šoli dilerje ali ponudnike prepovedanih drog, bo moral k svetovalni šolski delavki v pisarno, potem pa bo zaslišan, ali si ne izmišlja kar tjavendan, in če vztraja, ga bo tovarišica šolska svetovalna delavka popeljala najprej v osme razrede, kjer se bo izkazalo, da imajo nekateri v žepih mamilo (joint), posledica pa bo takšna, da bo kaznovan naivni otrok prijavitelj, ne pa morebiti uporabnik prepovedanih drog...; poskusi, ki jih hočejo ali nameravajo izvajati osmošolci nad drugošolci ali tretjarčki s svojim "drogeraštvom", niso redki, pa o tem nihče ne poroča:

namesto da bi takšne perverzne "kadiłce" preprosto z leskovko, se z njimi nekako diskutira in se gre državna šola z dilerji vred preigravanje. Programi, ki se izvajajo "na terenu", so programi razdeljevanja informacijskih gradiv, razdeljevanja medicinskega materiala in drugi programi, ki se izvajajo "na terenu".

Ko bo konec obdobja postkomunistične revolucionarnosti vsaj v šolskih kanclijah in v tako imenovanem "svetovalnem delu", se bo pisarniško obnašanje, ki je običajno skrajno predrzno in ošabno in nad družinami, kaj šele nad mladostniki, moralo umakniti v svojo lastno razosebljeno ali naduto mentaliteto. Vzgoja "padlih angelov" pa bo osebno odnosna in odgovorna, kolikor ne bodo sloji prepuščeni narkomanskemu hiranju in smrti.

Država dovoljuje, da se lahko vdinjajoče nevladne organizacije "prostovoljno" združujejo v Združenje nevladnih organizacij, podobno kot po vzorcu zveze združenj enobeja in komunizma, kjer naj velja, da so dejavnosti Združenja nevladnih organizacij: - koordinacija skupnih aktivnosti, podobno kot v totalitarnem režimu koordinacijski odbori v aktivih; - medsebojno povezovanje organizacij članic, podobno kot v socialistični zvezi delovnega ljudstva, v zvezi komunistov, v zvezi socialistične mladine, vse pa balkanoidno jugoslovansko, a po slovenski natančni uradovalnosti; - usklajevanje dejavnosti in programov, kar se izkaže manj v evalvaciji, zato pa pripravljeno statistično in le kolektivno, saj posamičnik ne pomeni nič; - zastopanje prav omenjenega združenja nevladnih organizacij pred javnostjo, posebej še z državnimi organi, torej z organi pregona, z organi lokalne skupnosti in nosilci javnih pooblastil; - kolikor naj bi zaživelospospeševanje

razvoja nevladnih oblik dela za uživalce prepovedanih drog, naj bi bila vendarle vsaj razvidna možnost, da se lahko imajo ljudje v družinah in med seboj radi ter da se razumejo ali si zaupajo, česar programsko ne bi smela kniti ne državna ne cerkvena programiranost; - pridobivanje donacij za nevladne oblike dela z uživalci prepovedanih drog, toda ne s škandaliziranjem Rdečega križa; - svetovanje vladnim in drugim službam ter organizacijam, ko je edinole še pomembno, kdo je "organiziran" in kdo "služben", zlasti v pisarnah; - pospeševanje strokovnega razvoja in izobraževanja za člane organizacij. V uradovalnem pomenu vladnih ali nevladnih organizacij je birokratsko urejeno tako, da lahko ena oblika nadzorne represije vselej zamenja drugo, medtem ko se deluje najprej zoper zdravo družino. Staršem bi bilo treba povedati, naj se ne plašijo niti krivičnih prijaviteljic in se ne ustrašijo nesramno žaljivih prijaviteljev ter drugih ignorantov, ki v slovenski državi upravljajo z otrokom, mladostnikom in družino.

Pričevanja zdravljenih bivših narkomank in narkomanov pričajo, večkrat tudi v iskrenosti boleče, da so bila sprejeta pri zdravljenju boleznii odvisnosti le tista psihoterapevtska sredstva, ki so učinkovala zoper zasvojenost in pospešila obenem *duhovno rast* ter osebno psihične sposobnosti ne le preživetja, ampak samoobvladanja. V ta sredstva pa spada delo in učenje, kakovostno preseganje povprečnosti, meditacija, branje knjig, pristen stik z naravo, redno vzdrževanje telesne kondicije in sproščenosti z vsakdanjo razgibanostjo ali telovadbo, z vzdrževanjem telesne, oblačilne in mentalne higijene v samozavesti.

V terapevtskih skupinah, kjer prevladuje medsebojno neuradno upanje, je delovanje v zdravljenju povezano ne le z vsakdanjo dogovorno odgovornostjo, ampak s pisanjem življenjepisa, s skupinsko udeležbo na sestankih in čutečih sestankih, v organizirani družabnosti, ko je čas sodelovanja v eni mentorski skupini omejen. Namesto zgolj terapevtskih posegov obstajajo namreč po zdravljenju in rehabilitaciji neformalni prijateljski odnosi, tako da lahko tudi tisti, ki so si bili blizu, ohranjajo nadaljnje tvorne stike zanaprej. Dodati je potrebno, da v lastnem okolišču bivalnih okoliščin *vedno obstajajo drugi ljudje*, ki jih zdravljenelec, ko je bil še uživalec prepovedanih drog, niti ni zaznal in ne poznal. Zato si poišče vsak zdravljenelec po rehabilitaciji v svojem okolišču svoje ljudi, s katerimi lahko prijateljuje ali sodeluje. Vsekakor pomaga tudi molitev za zdravje, Božja pomoč, ki je vedno z ljudmi v stiski, tako da najdejo v sočloveku tudi sočutje, potem ko so ga našli ob in v trpljenju prav skozi molitev v Bogu.

Čeprav se zdi "paranormalno", vedno pomaga tudi skupinska duhovna pomoč – torej v delih priskoči na pomoč Bog sam. Osebe v stiski in odvisniki poznajo tovrstno čeznaravno izkušnjo pomoči, ki bi ji lahko morda rekli čudež. V dajanju in sprejemljivosti sebstva, ki se izraža po ljubezni in v ljubezni, pomaga tudi duhovna pomoč odvisnikom in zasvojenkam. Kolikor skupina kot terapevtsko sredstvo usmerja molitev za ozdravljenje k Bogu, tudi Bog pomaga, o čemer obstaja vrsta resničnih zdravotvornih pričevanj.

Kriminaliziranje odvisnikov in zasvojenk s prepovedanimi drogami je še vedno državno — nujno. Spremljanje uživanja prepovedanih drog poteka formalno,

torej uradno v oblikah

zbiranja,
urejanja,
obdelovanja,
in posredovanja informacij

o prepovedanih drogah, o uživalcih prepovedanih drog ter posledicah uporabe prepovedanih drog z namenom zagotavljanja nacionalne informacijske mreže in medresorsko usklajenega zbiranja podatkov ter izmenjave informacij na nacionalni in mednarodni ravni. Te dejavnosti izvajajo pristojna ministrstva, javni zavodi in nevladne organizacije, ki so povezane z državnimi organi. Način spremljanja na delovnem področju posameznega ministrstva podrobneje *predpiše* pristojni minister. Spremljanje uživanja prepovedanih drog poteka potemtakem *na podlagi predpisov*, ki urejajo zbirke podatkov na področju zdravstva in v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

Kadar gre za kakor anonimno zahrbtno, med sabo povezane uradne napade na otroka, mladostnika in družino v ljubezni in zdravju ali v sožitju, se sklicujejo oblastniški napadači in napadačke vselej na svoje varstvo osebnih podatkov – večina primerov prijaviteljic in prijaviteljev po krivosumnosti in lažnih obdolžitvah izhaja največ iz neurejenih družin ali iz družin komunistične provenience ter s prestopništvom iz katoliške vere v katerokoli versko skupnost ali v siceršnjo meditativno in drugo njujejdževsko združbo. Treba je vedeti, da se obrača letno vsaj 500 milijard dolarjev (USA \$) narkomafijskega kapitala, ki razpolaga torej tudi s socialno in ekonomsko močjo ter raz-

širja mamilarstvo v razvite dežele zahodnega kapitalizma in v postindustrijske družbe. Šele radikalno oblikovanje programov za zdravljenje boleznih odvisnosti, posebej uživalcev prepovedanih drog, lahko prispeva k usmerjanju zmanjševanja škode, pa tudi k učinkovitejšemu preprečevanju zasvojenosti od drog in drugih boleznih odvisnosti. Zaenkrat slovenski programi mrežno tudi v nacionalnem programu *socialnega varstva* vsebolj spremljajo zasvojenost od drog in uživalce mamil ter njihovo hiranje. Vzgojiteljsko bi bilo potrebno postaviti za zgled odrasle zdrave ljudi, ki lahko vsaj s karizmo vzorno vplivajo na mladostništvo, s tem pa niso več vzor otrokom in mladostništvu vladajoči nasilneži, delikventi ali narkomanski tipi, ki se nočejo niti prav podrediti zdravljenju. Identifikacija mladostništva z negativizmi, z nihilističnimi vplivi in motenimi osebamami je podkrepljena tudi s televizijskim in drugim zabavljaštvom, kjer se prikazuje izvajalce hrupnih zabav oziroma pártijev predvsem kot od droge zadete uspešneže, ki pa češ govorijo govorico drog...

Zlasti starši žrtvenih ali katoliških otrok v RS bi morali verjetno že ob šolski obveznosti svojih otrok vedeti, da jim država priznava nadzorovalno le oskrbo in nič več kot oskrbo, podobno kot bi utegnilo bolje veljati za rejce domačih živali. Kadar starši šoli predlagajo smernice za zdravo šolo v šolski obveznosti, bi morali vedeti, da nihče od šolskega kanclijstva, od ravnateljstva navzdol, tudi oddelčno tovarišijsko ne, ne bo upošteval ničesar, da šola pač ne sprejema nobenih starševskih tvornih predlogov oziroma jih sprejme, a takoj zavrne; podobno je v državnih in drugih plačanih sredstvih javnega obveščanja, kjer prevladuje uredniška ignoranca in poslušnost le državi oziroma vladi, državnemu predsedniku ter orga-

nom in organizacijam, svetom, centrom, sekretariatom itd. Za izvajanje dejavnosti spremljanja deviacij naj bi bilo odgovorno ministrstvo, pristojno za zdravstvo, ki organizira *informacijsko enoto* za prepovedane droge. Poleg vzgojnovarstvenih enot v otroških vrtcih ali vojaških enot v armadi itd. pozna država v nadziranju družin še informacijsko kot obveščevalno *enoto*: v to *enoto* se vključujejo vsa pristojna ministrstva, javni zavodi in nevladne organizacije z *zbirkami podatkov*, toda z verjetnimi obvestili na področju prepovedanih drog, s katerimi podatkovno razpolagajo.

V resnici so državni kanclisti in uradnice med sabo oblastno povezani, služba jim je zagotovljena tako rekoč doživljenjsko in ne glede na področja vladnih koalicij, kar velja za državno javno šolo kot za državno zdravstvo, državno socialno delo v svojih centrih, za državno tožilstvo in državne organe pregona.

Za postkomunistični nadzor nad družino in mladostništvom je poskrbljeno tudi finančno.

Denar za sofinanciranje izvajanja programov preprečevanja uporabe prepovedanih drog ter spremljanja uživanja prepovedanih drog iz prejšnjega člena se *zagotavlja iz državnega proračuna*, medtem ko denar za financiranje delovanja *lokalnih akcijskih skupin* zagotavlja občina, sicer pa se denar za izvajanje zdravljenja narkomanij in bolezni odvisnosti zagotavlja v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo in zdravstveno zavarovanje; denar za sofinanciranje socialno-varstvenih storitev in programov reševanja socialne problematike, povezane z uživanjem prepovedanih drog, se (so)financira iz državnega

proračuna. Tudi dejavnost nevladnih organizacij je (so) financirana iz državnega proračuna in drugih sredstev - način sofinanciranja nevladnih organizacij je določen s pogoji in kriteriji posameznega uporabnika proračunskih in javnih sredstev v skladu z nacionalnim programom.

Šele dobro vodene komune zdravljenih – narkomanov, ki potrdijo z medicinskim potrdilom, da bivši odvisnik ni zaužil droge vsaj pol leta, lahko tvorijo osnovo in zasnovo za nadaljnje zdravljenje in resocializacijo bivših odvisnikov. V terapevtski skupini pa je treba ugotoviti: ali kadita starša ali eden od staršev oziroma kdo med skrbniki ter vzgojitelji, ali je kdo od staršev alkoholik ali celo sam zasvojenec od drog, ali se znajo starši obnašati dovolj odraslo, dostojno in odgovorno ob narkomanskem ali zadrogiranem otroku – razlog, da starši običajno izvedo "zadnji", da je mladostnik/ca narkoman ali zasvojenka od drog, je v navezanosti na starše in v družinski ljubezni, tudi v primeru, ko je družina navidez neurejena. Bivšim odvisnikom in zasvojenkam bi moral biti omogočen proces tako imenovane terciarne socializacije – torej delo in nadaljnje šolanje.

Država lahko sicer v svojih nadzornih institucijah in pisarniško, od šolske pisarne svetovalnih služb naprej širi nadzor nad ljudstvom tako, da proglašča družine za patološke po svoji izbiri postkomunističnih ali socialistično samoupravnih referenc, vendar že primeroma za v glajhšaltungi (vistousmerjenost idejniziranega tipa učencev) permissivno in ošabno feminizirano obvezno šolstvo, zlasti pa za šolske svetovalne kanclije in postkomunistična vodstva šol velja, da si jemljejo kompetence, ki jih nimajo po zakonu, ustavi, niti po načelih človečnosti in po upoštevanju

ku človekovih pravic. Kadar se pridruži pregonu in privedbi še kaplan, je nadzor z onemogočanjem, četudi krivično in vnaprej izobčevalno ali zgolj s šikaniranjem ter s pretiranim kaznovanjem sposobnih, a označenih, v sebi zaključen. Kriterij za označevanje družin, da so slovensko patološke, je postavljen morda s krivimi sumi in lažnimi obdolžitvami, sicer pa z zahtevami nekakšnega idealnega stanja, ki ga ni nikjer bilo, ga ni in ga ne bo, velja pa indoktrinarno uradovalno ali brezosebno. Kjer hoče namreč država zapolniti prostor tako imenovanega odsotnega očeta, se malikuje brezperspektivnost s civilizacijskimi in zgolj tehniškimi (fahidiotskimi) kriteriji, medtem ko lahko socialne, šolske in druge oblasti izvršujejo način socialnega in šolskega onemogočanja razredno in tako, da se odkloni pripisujejo anonimnemu obravnavanju posamičnikov ali se potlačitveni obrazci represivnih postopkov preprosto skrijejo v statistiko oziroma med skupno število "primerov". Na eni strani je torej družbeni vakuum, na drugi pa čustveno nabita in razvrto znevrotizirana, čeprav tudi shinavčena situacija nadzora in možnosti pritiskov oblasti oziroma vsaj šestih ministrstev, ki delujejo po moči s kompetencami na krajevnoskupnostni, osnovnošolski ravni, na ravni soseske in stanovanjskih skupnosti, za kar je vedno dovolj denarja – v praksi pa so onemogočeni tisti, ki pač menijo, da je čas "tovarišic in tovarišev" vsaj v osnovni, čeprav postsocialistično samoupravni šoli, preteklost ter mrtva praksa mrtvega teka napredovanj. Vsaka uradovalna oseba, ki izvaja ali lahko izvaja nadzor, si lahko v RS jemlje kompetence in se zapre vase, tudi v uradne ure in zapletene obrazce, kadar izvaja potlačitev ter onemogoča slovensko družino eksistencialno, socialno, ekonomsko, materialno, s čimer je zadoščeno končnemu cilju tudi v "zdravstvenih in socialnih" programih pri obrav-

navanju narkomanij. Država, ki ne pozna niti starševske ljubezni, zanika materinsko ljubezen in jo spremeni kvečjemu v komaj kaj več kot "materinsko sposobnost", ki da je usposobljenost skrbstva za kakor zaupanega ji otroka - kakor da bi otroka pravzaprav reproducirala in povrgla na svet država -, obenem pa zanika posebej še jezavo in neusmiljeno s svojimi disciplinirani vsako očetno ljubezen. Zato država kakor (po)skrbi, da se otroci odtujijo od staršev in da se obnašajo kvečjemu po indoktrinaciji šolskega postsocialističnega samoupravljanja, potem ko je bilo itak odpravljeno posamično roditeljstvo. Uporaba drog se po drugi strani širi v zlorabo, saj nihče ne upošteva niti medicinskih navodil, kako je treba sicer uživati kdaj predpisane droge. Tako postaja tvegijiva bodočnost slovenstva na načine, ko se tvegana uporaba prepovedanih drog spreminja v skupno, anonimno in nevarno porabo oziroma v zlorabo. Tudi disfunkcionalna uporaba drog pelje v poslabšano psihosocialno funkcioniranje posamičnikov in družin, s čimer pa se poveča moč vsakršnega kanclijstva in nadzorstva. Ko pa je ugotovljiva že škodljiva uporaba – prepovedanih – drog ali ko je mimogrede "prepozno", ko so razvidni pri uživalcih drog bolezensko odvisnostni znaki, tako poškodbe tkiva kot duševna bolezen, pa se kanclije in tovarišije ter pristaštva oblastnij preprosto umaknejo vase, potlačitev kakor da ni bilo, sploh se navzven kaže lažna in idejnizirano brezosebna podoba, ki se navezuje na druge stopnje ravnanj. Vprašanje je, če niso z oblastniškim vedenjem zasvojenke kanclijske osebe, ki ne upoštevajo niti mejá drugih, niti v šoli otrokove ali mladostnikove koristi, niti v socialnem smislu pravice vsaj do otroškega dodatka itd. Tako kot niso običajno čustveno dostopni odvisniki ali zasvojenke od drog ter se ne odzivajo niti na skrb bližnjikov, so dejansko vasezaprte

šolske kanclije s svetovalnimi službami, državnošolske ravnateljske pisarne, osebe tovarišic in tovarišev, zlasti razredničark in razrednikov, kaj šele centri za socialno delo ali kakšna kaplanova ušesa, ko niti njihov jezik ne pozna nobenega usmiljenja, in to do konca. Konec pa je prav v naslednjem "primeru", ki ga "obravnava". Socialni, psihološki in telesni sindromi se najprej pokažejo v uradnem odzivu na bolezn odvisnosti, medtem ko zasvojenici izražajo hlepotnost po uživanju drog, jemljejo droge, dokler jih morejo, hočejo povečati dozo, so fizično in psihično odvisni od droge ali zasvojeni z učinkom droge, naposled pa vplivajo kakorkoli - negativno - *zgleđno* na vrstnike in vrstnice. Dejavnike tveganja in zaščite pred prepovedanimi drogami bi bilo potrebno programsko spremeniti, vendar tako, da bi se tudi uradno okolje, ki se ukvarja z omenjeno problematiko, vsaj nekoliko počlovečilo.

Verificirani nevladni neprofitni programi se v obsegu, določenim z nacionalnim programom, od pristojnega uporabnika proračunskih sredstev sofinancirajo v višini najmanj 80 % *vrednosti* programa. Obseg, normative in standarde za odmero priznane višine vrednosti programa določa tako imenovani *nacionalni program*. Do sprejema nacionalnega programa določi po zakonu obseg, normative in standarde - minister, pristojen za socialne zadeve, v soglasju z ministrom, pristojnim za zdravstvo. Združenje nevladnih organizacij se financira iz proračunskih sredstev Urada Republike Slovenije za droge. V resnici so vse zasvojenosti, tudi zasvojenosti od - prepovedanih - drog ena in ista bolezen, pri čemer "nadomestni jaz" ne more nikoli resnično nadomestiti "aktualnega jaza".

Koliko stane narkoman?

Uživalec prepovedanih drog, vključen v program reševanja socialne problematike, povezane z uživanjem prepovedanih drog, ki je financiran iz državnega proračuna in vključuje celodnevno oskrbo, je dolžan prispevati del stroškov za izvajanje programa v skladu s svojimi materialnimi možnostmi, vendar največ v višini cene oskrbnega dne. Način določitve tega prispevka določi izvajalec programa, nadzor nad določitvijo zneska prispevka pri programih socialne pa opravlja ministrstvo, pristojno za socialne zadeve.

Kot vse kaže, je možen vpogled v statistično obravnavo narkomanij. Nadzor nad delovanjem centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnih od prepovedanih drog ter zdravljenjem uživancev prepovedanih drog izvaja ministrstvo, pristojno za zdravstvo, način izvajanja tovrstnega nadzora pa podrobneje določi minister, pristojen za zdravstvo. - Za nadzor nad izvajanjem *socialne preventive*, drugih socialno varstvenih storitev in programov reševanja socialne problematike, povezane z uživanjem prepovedanih drog po zakonu, se upravičljivo uporabljajo določbe o nadzoru po zakonu, ki ureja *socialno varstvo*. *Upravni nadzor* nad zakonitostjo izvajanja zakona opravljajo pristojna ministrstva.

Življenjsko, ekonomsko, socialno in osebno ceno narkomanij si je mogoče ogledati tudi z vidika uživancev prepovedanih drog. Brošura *Cena prohibicije drog* (Taxus, Ljubljana, 1993) je slovenski zbornik mnenj in pomislekov o morebitni neprimernosti, verjetni neupravičenosti in nesmotrnosti ter o vnaprej pred/postavljeni "nekre-

dibilnosti" prepovedi in preganjanja pridelave, prodaje in uživanja ali prohibicije *prepovedanih drog*. Mednarodna "antiprohibicionistična kampanja" temelji na predvidljivi nezmožnosti rehabilitacije odvisnikov in zasvojenk, tako da bi naj države dobile moč upravljati z zadrogiranimi sloji, zlasti mladega prebivalstva, ter bi jih lažje usmerjali v smeri prisile. Dozdevek, ki ga širijo propagandisti uživanja - tudi prepovedanih - drog, se glasi: »Droge niso prepovedane zato, ker so nevarne, droge so nevarne zato, ker so prepovedane.« Posredna negativna propaganda proti drogam naj bi se spremenila po takem dozdevku v pozitivno agitacijo in propagando za uživanje drog, ko so nekako prezrti dilerji in sploh problemi zdravljenja in rehabilitacije odvisnih mladostnikov, kakor da bi naj nad obupno situacijo prevladal konsenz za naprejšnje kapitulantstvo ali za širjenje narkomafijskega kapitala - celo v RS.

Propagandisti mehkih drog najdejo domala vsako priložnost, da bi dekriminalizirali svojo bolezensko odvisnost ali zasvojenost, med drugim oglašajo, da so celo prodajalci naravnih produktov proglasili konopljeno mazilo za ustnice "Hempolo" za prodajno uspešnico, ko navajajo primeroma Kelly Smith, soustanoviteljico Hempola Valley Farms Ltd, iz Toronta, namreč v smislu osebne nege, takole: »Izredno smo navdušeni nad to objavo, saj vlagamo ogromno časa in energije v razvoj visoko kvalitetnih in učinkovitih naravnih izdelkov. Takšno pozitivno razpoznanje pa v nas zbudi zelo prijetne, pozitivne občutke... to pomeni, da so stranke zelo zadovoljne s Hempolo... kar je naš osnovni cilj in naloga.«

Z denarno kaznijo do 500 000 tolarjev se pri nas, v Sloveniji, kaznuje za prekršek fizična oseba, ki opravlja program zdravljenja uživalcev prepovedanih drog brez potrditve Zdravstvenega sveta. Z denarno kaznijo do 1 000 000 tolarjev pa se kaznuje pravna oseba, ki stori isti prekršek in z denarno kaznijo do 100 000 tolarjev se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, ki stori prav tak prekršek.

Vprašanje zakonodaje, ki se nanaša na narkomanije kot na zlorabo uživanja drog, je družbenozgodovinsko postavljeno v skupno porabo, kjer delujejo sicer nad njo državni organi v vladnem in vladajočem smislu.

Zakonodaja s področja drog v Sloveniji govori o shematskem urejanju vsaj šestih ministrstev, ki delujejo povezano med sabo na področju bolezni odvisnosti kot narkomanij.

Med znana oblastna določila, ki naj urejajo nekatere preprečitve narkomanske zlorabe, spada *Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD)* – zakon določa pogoje, pod katerimi sta dovoljena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami ter posest prepovedanih drog.

Značilen je vladno in državnozborno tudi - *Zakon o spremembi zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD-A)* in *Zakon o predhodnih sestavinah za prepovedane droge (ZPSPD)*, ki ureja proizvodnjo, promet in uporabo ter nadzor nad snovmi, ki so lahko predhodne sestavine za izdelavo prepovedanih drog, z namenom preprečevati njihovo zlorabo ali uporabo v

nedovoljne namene. Tudi Državni zbor RS lahko pojasni vlogo uresničevanja zakonodaje na področju narkomanij.

Podzakonska določila s področja drog v Sloveniji posebej urejajo nekatera področja zlorabe opojnih snovi.

- *Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog* - določa razvrstitvev prepovedanih drog glede na resnost nevarnosti za zdravje ljudi, ki je lahko posledica njihove zlorabe ter glede na uporabo v skupino I, skupino II in skupino III. (gl. *Uradni list RS*, št. 49-2336/2000).
- *Pravilnik o sestavi in načinu dela koordinacije centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog* - ureja sestavo in način dela koordinacije centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog (gl. *Uradni list RS*, št. 43-1997/2000).
- *Pravilnik o izvajanju nadzora nad delom centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog* - določa vsebino in način opravljanja nadzora nad opravi centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog (gl. *Uradni list RS*, št. 43-1996/2000).

VLADIMIR GAJŠEK

NARKANONIMOUS

Ob problematiki bolezn odvisnosti in zasvojenosti z drogami

I. izdaja, 2009

založila in izdala

Intelyway webmedia

za založbo

Vladimir Gajšek

uredil

Vladimir Gajšek

jezikovni pregled

Vid Gajšek

opremil in tehnično uredil

Vid Gajšek

ilustrator

Vid Gajšek

© Intelyway webmedia, 2009, Ljubljana

E✉ vladimir.gajsek@intelyway.com

E✉ vid.gajsek@intelyway.com

Narkomanski anonimneži – ostajajo kot družbeni zombiji med nami, povsod po svetu, koder vlada iz ozadja pošastna narkomafija, ki kuje dobičke na boleznih odvisnosti in na odvisnikih: ne gre za tipični "slovenski" alkoholizem-hedonizem pod Bakhovim vplivom, niti za dionizično razgrajanje v filozofijah življenja, ki so se izgubile skoraj povsod v socialnem zdravstvu in javni psihohigieni. Kolikor že po razvitem svetu obstajajo terapevtske – alternativne – skupnosti, od kristoterapije do drugih psihoterapij, v vednosti, da obstaja dandanes v svetu vsaj 600 šol psihoterapije, pa gre vendarle na drugi strani za življenjsko problematiko posameznika in skupnosti, za razvrednotenje domala vseh vrednot v razslojenem razpadu družine, v uničevanju mladostništva in roditeljstva, v posebnem, izgubljenem potepuštvu dnô (samo)izgubljenosti in vsakršne patologije; doslej imajo mamilarji svoje policijske dosjeje, šolske neuspehe, begavost v ničes, nasilno obnašanje, brezobzirno vasezalupinjenost v skupinah, osebno nezrelo izpadništvo, so odvečni javno, v družinskih razmerah pa v vrvežavosti tudi fizično napadajo... - če je res pomembna reorganizacija zdravljenja narkomanov, je treba dodati, da je treba urediti tudi socialne pogoje preživetja in javno socialno zdravstvo. V resnici mamilarji bežijo od spopadov s stvarnostjo in to stvarnost izigravajo, nimajo niti delovnih navad ali hočejo navaditi celo starše in druge, naj se nanje "navadijo" ali se jim "privadijo"... v svojih hordah ali gručicah so lahko mamilarji tudi mrzlobnoosebno napuhli, a odkrenljivi, hlepijo po vse večjih dozah mamil, kar lahko privede tudi do smrti, -spet kdaj z namenom, da bi sami gojili primeroma kar "doma" tudi droge-rastline, so jezavo lenobni in brez pravega uvida v bolezen. Kar je v terapevtskem smislu še posebej težavno, je sklicevanje na svobodo uživanja – najprej mehkih – mamil ali substanc, nato pa pobeg od duševnega zdravstva. Začne se kot običajno – s tobakom, že od poznih let 20.stoletja se nadaljuje s pohanjem... in vse do trdih drog. Zlasti psihiatrija bi morala poskrbeti za socialno kot zdravstveno pomoč izgubljenecem v drogah – da jih »odvadi« od uživanja drog. V globalnem času visoko razvitih tehnologij je treba reči, da so droge pravzaprav omamljenost Latinske Amerike in Azije – od psilocibina do opija... Razdružbenost je potemtakem potrebno razstrupiti. Za/drogiranost je treba prepovedati, onemogočiti, preventivno je treba delovati tako, da ne bi dilerji obiskovali šolarjev pred osnovno ali srednjo šolo, kjer je potlej na črno naprodaj vrsta različnih mamil. Koliko učencev ali učenek je poskusilo pohati že v višjih razredih osnovnih šol, v srednjih šolah ali med študentarijo? Potrebna botudi psihozdravstvena evalvacija, poleg ugotovitev, kako je dejansko z rehabilitacijo narkomanstva... Travma biti se z mamilarstvom stopnjuje in se pogloblja. Skratka – mamilarjem je treba ponuditi roko in jih povleči s socialnega dna, jim omogočiti napredovanje...